

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Redovni diplomski studij bibliotekarstva
Ak. god. 2014./2015.

Diplomski rad
Povijesni razvoj dječje knjige u knjižničnom kontekstu
Student: Mirko Škoc

Mentorica: dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Zagreb, 2015.

Ovom prigodom zahvaljujem svima koji su mi pomogli da napišem ovaj rad. Zahvaljujem ilustratoru Tomislavu Tomiću i piscu Zoranu Pongrašiću na vremenu ustupljenom za razgovore o dječjoj knjizi. Zahvaljujem se djelatnicama knjižnice „Ante Kovačić“ u Zaprešiću – Janji Dimnjaković i Mireli Puljar na pomoći u istraživanju i na pripremi građe. Također zahvaljujem svim ostalim djelatnicama knjižnica u kojima sam provodio istraživanje na susretljivosti i korisnim informacijama. Posebno zahvaljujem Ranki Javor, voditeljici Hrvatskog centra za dječju knjigu, koja mi je svojim stručnim savjetima i preporukama uvelike pomogla.

SADRŽAJ:

UVOD	4
1. DEFINICIJA DJEČJE KNJIGE I KNJIŽEVNOSTI	5
2. POVIJEST DJEČJE KNJIGE U HRVATSKOJ	6
2.1. POČECI DJEČJE KNJIGE U HRVATSKOJ – PRIJEVODI STRANIH KNJIGA	6
2.2. DJEČJA KNJIGA U 19. STOLJEĆU	8
2.3. HRVATSKA DJEČJA KNJIGA U PRVOJ POLOVICI 20. STOLJEĆA.....	11
3. DJEČJA KNJIGA U KNJIŽNIČNOM KONTEKSTU	21
3.1. OSNIVANJE PRVOG DJEČJEG ODJELA U ZAGREBU	21
3.2. OSNIVANJE CENTRA ZA DJEČJU KNJIGU	25
4. ISTRAŽIVANJE: PROMICANJE HRVATSKE DJEČJE KNJIGE U DJEČJIM ODJELIMA HRVATSKIH KNJIŽNICA	28
4.1. CILJ, METODE I UZORAK ISTRAŽIVANJA	28
4.2. REZULTATI	29
ZAKLJUČAK	32
POPIS LITERATURE:	33

UVOD

Dječja knjiga kao važan element sudjeluje u obrazovanju najmlađih naraštaja, stoga je važno utvrditi njen sadašnji položaj s obzirom na povijesni kontekst u kojem je nastajala. Dječja knjiga u Hrvatskoj ima relativno kratku, ali bogatu povijest. Kroz razdoblje od stoljeća i pol, od marginalizirane pojave u svijetu književnosti hrvatska dječja knjiga je postala prepoznatljiv dio hrvatske baštine, u domaćem okruženju i međunarodnom kontekstu. Stoga se činilo vrijednim prezentirati povijesni pregled razvitka dječje knjige u Hrvatskoj iz vizure pisaca, ilustratora i nakladnika, koji su naročito u početku njezina stvaranja imali presudnu ulogu. Također su u radu istražene suvremene teme vezane uz dječju knjigu u knjižničnom kontekstu. Knjižničarska je struka odredila razvojni put dječje knjige u mnogočemu: pomogla je afirmirati dječju knjigu kao autonomnu vrstu uspostavljanjem odnosa sa prvim korisnicima, organizirala je prve književne nagrade i omogućila znanstveni pristup bavljenju dječjom knjigom. Istražen je na temelju dostupne literature i razvoj prvog dječjeg odjela u hrvatskim narodnim knjižnicama i njegova uloga u promicanju dječje knjige. Također je u nastavku rada istražena značajna uloga Hrvatskog centra za dječju knjigu, koji je dječju knjigu postavio i etablirao u međunarodnom kontekstu. Zaključno je napravljeno istraživanje u 10 dječjih odjela narodnih knjižnica, vezano uz načine promicanja hrvatske dječje knjige u knjižnicama.

1. DEFINICIJA DJEČJE KNJIGE I KNJIŽEVNOSTI

Dječju knjigu danas je moguće vrlo jednostavno definirati – kao knjigu koja je svojim sadržajem i formom namijenjena djeci, a gotovo bez iznimke mogla bi se svesti na pisani tekst u kombinaciji sa ilustracijom. Prema Milanu Crnkoviću – historiografu hrvatske dječje knjige, potrebno je definirati dječju knjigu i književnost prema tri važne sastavnice: književnosti, djeci i namjeni.¹ Kao književnost, dječja književnost obuhvaća djela koja po tematici i formi odgovaraju dječjoj dobi. Najčešće ih je napisao dječji pisac, koji ih je namijenio djeci. Raniji dječji pisci obraćali su se svojim čitateljima do šesnaeste godine, a danas je granica djetinjstva pomaknuta otprilike do dvanaest godina. Za veći uzrast piše se knjiga za mlade, koja se bavi problemima odrastanja, društva, adolescencije i sl. Osim umjetničkih vrijednosti, dječju književnost krasi i neke druge vrijednosti.² Dječja knjiga ima odgojnu vrijednost, uči o moralu i o dobrom ponašanju, govori o ljudskim odnosima na djetetu prihvatljiv način i pruža mu saznanja o raznim stvarima. Knjiga je namijenjena djetetu ako tematikom privlači dijete i odgovara njegovim interesima, a izrazom ne nadilazi mogućnosti dječjeg shvaćanja. No postoje u povijesti dječje knjige i mnogi primjeri knjiga koje nisu pisane za najmlađu publiku, ali su vremenom postale prepoznate baš među djecom.

U dječjoj knjizi, kao i u knjizi za odrasle, razlikuju se književne vrste.³ Prva knjiga s kojom se djeca obično susreću je slikovnica. Slikovnicu karakterizira suodnos likovnog i jezičnog izraza. Njezin je razvoj u povijesti hrvatske dječje knjige tekao usporedno s drugim vrstama, iako je svoj procvat doživjela puno kasnije, u 20. stoljeću. Mnogo su popularnije vrste na početku bile poučne priče, pjesme za djecu, bajke, basne i dječji romani.

Za bolje i potpunije upoznavanje dječje knjige jednako je važno promatrati je u okvirima u kojima se kroz povijest i razvila kao posebna vrsta knjige. Dječja se knjiga u Hrvatskoj počela pojavljivati s jačanjem uloge školstva i pedagoške struke, jačanjem književne i knjižne produkcije, organiziranjem knjižnica za djecu i mlade te stvaranjem nove mlade publike željne čitanja. Unutar tih okvira može se istražiti i valorizirati pojedina knjiga ili autorska osobnost, ali i čitava knjižna tradicija koja je neposredno odredila suvremenu dječju knjigu u Hrvatskoj.

---

¹ Crnković, Milan. Povijest hrvatske dječje književnosti: od početaka do 1955. godine. Znanje, 2002. str. 7.

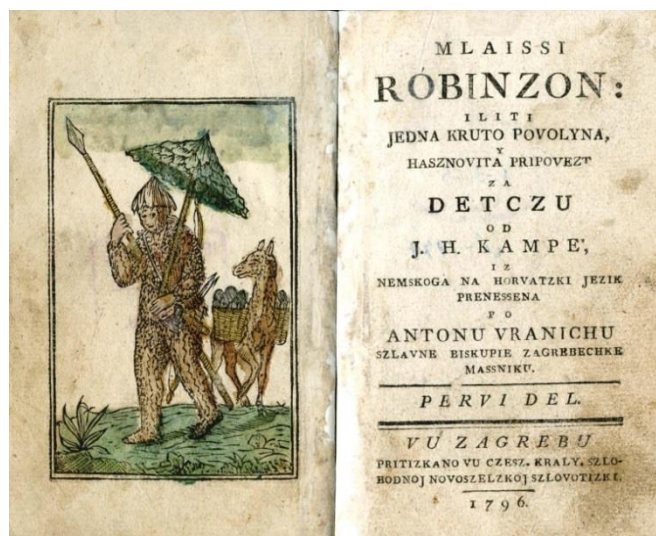
² Crnković, M. (bilj. 1), str. 12.

³ Crnković, M. (bilj. 1), str. 15.

2. POVIJEST DJEČJE KNJIGE U HRVATSKOJ

2.1. POČECI DJEČJE KNJIGE U HRVATSKOJ – PRIJEVODI STRANIH KNJIGA

Iako se kao prvijenac u povijesti hrvatske dječje književnosti uzima knjiga Antuna Kanižlića iz 1754. godine – *Obilato mliko duhovno*, nastalo prema knjizi britanskog pisca Charlesa Cottona (*Duhovno mlijeko za bostonsku djecu*, 1646.), dječja se knjiga u punom smislu razvila mnogo kasnije.⁴ Povijest dječje knjige započela je u Hrvatskoj potkraj 19. stoljeća, s izvjesnim zakašnjenjem u odnosu na onodobne svjetske tokove. Mnogobrojni su razlozi za zakašnjeli razvoj dječje književnosti u Hrvatskoj: siromaštvo i stalna društveno-politička previranja, nerazvijeno tiskarstvo i nakladništvo koje se nije bavilo knjigom za djecu, nesređeno pitanje književnog jezika, nerazvijeno građanstvo kao i polupismen puk nisu mogli stvoriti plodno ozračje za dječju knjigu sve do polovice 19. stoljeća. Bez obzira na tu činjenicu, vrijedi spomenuti razdoblje 18. stoljeća u kojem je postojala siromašna produkcija knjige za djecu, koja je sasvim sigurno utjecala na daljnji razvoj dječje knjige. Uglavnom su to bili prijevodi stranih knjiga, poput *Robinsona Crusoea* kojeg je 1796. godine preveo Antun Vranić, ali ne s originala D. Defoea, nego s moralno-poučne preradbe njemačkoga prosvjetiteljskoga pisca za djecu Joachima Heinricha Campea (*Robinson der Jüngere, zur angenehmen und nützlichen Unterhaltung für Kinder*, 1779.). Prijevod je tiskan u nakladi Novoselske tiskare pod naslovom *Mlajši Robinzon: iliti jedna kruto povoljna i hasnovita pripovest za detcu od J. H. Kampe*.⁵ To je najstarija poznata knjiga za djecu tiskana na hrvatskom jeziku. Bila je namijenjena djeci, ali i njihovim učiteljima i odgojiteljima.

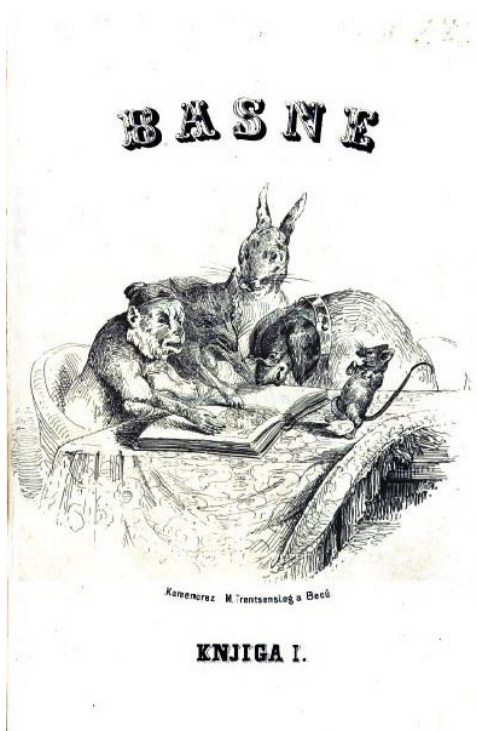
Slika 1. Naslovna strana prijevoda Robinsona Crusoea, Antun Vranić

⁴ Crnković, M. (bilj. 1), str. 121.

⁵ Crnković, M. (bilj. 1), str. 121.

Još jedan važan prijevod napravio je Matija Antun Reljković, hrvatski pisac i preporoditelj. On je 1804. objavio Ezopove basne pod naslovom *Esopove fabule za slavonsku u skulu hodeću dicu*. Uz početne prijevode *Robinsona Crusoea* i *Ezopovih basni*, postupno su se prevodili i drugi značajni svjetski pisci za djecu. Vrijedno je istaknuti da je od trideset i devet najvažnijih autora s liste svjetske dječje književnosti, koja je 1848. godine bila objavljena u časopisu *Danica*, bilo prevedeno samo deset: sedam u knjigama i trojica u časopisima. U knjigama su bili prevedeni: D. Defoe – *Robinson Crusoe*, J. F. Cooper – *Posljednji Mohikanac*, H. C. Andersen – *Izabrane Andersenove priče*, B. Nemcova – *Izabrane pripovijesti narodne*, J. Verne – *Put u središte zemlje*, E. de Amicis – *Cuore*, H. Sienkiewicz – *Ognjem i mačem*, a braća Grimm, A. S. Puškin i L. N. Tolstoj izašli su u časopisima.⁶

Najpopularnija dječja knjiga početkom 19. stoljeća bila je *Genoveva* koju je 1808. godine objavio Josip Ernest Matijević. Zahvaljujući svojoj popularnosti doživjela je i drugo izdanje 1840. godine. Zatim je 1844. u Karlovcu, u nakladi karlovačkog tiskara i knjižara Ivana Prettnera tiskana knjiga Ignjata Čivića Rohrskog pod naslovom *Basne*. Bila je to prva sustavno ilustrirana knjiga za djecu u Hrvatskoj, za koju je ilustracije izradio Albert Nikola Lauppert.⁷

Slika 2. *Basne*, Ignjat Čivić Rohrski (1844.)

⁶ Crnković, M. (bilj. 1), str. 121.

⁷ Batinić, Štefka i Majhut, Berislav. *Od slikovnjaka do Vragobe: Hrvatske slikovnice do 1945.* str. 24.

2.2. DJEČJA KNJIGA U 19. STOLJEĆU

U 19. stoljeću, kada je na svjetskoj razini dječja knjiga doživjela procvat, u Hrvatskoj se tek počinju stvarati uvjeti za domaću produkciju i afirmaciju dječje književnosti kao samostalne književne vrste. Iz vizure nakladništva u 19. stoljeću dječja je knjiga bila sporedna djelatnost. Temeljni uzrok tome je mala količina publike koja čita na još uvijek nestandardiziranom hrvatskom jeziku, a osim toga nevoljkost nakladnika da riskiraju radeći nenaplativ posao. Tek polovicom 19. stoljeća, s razvojem preporodne književnosti počeo je i intenzivniji razvoj dječje knjige. Vezan je ponajprije uz školstvo i pedagogiju kojima je glavni cilj bio stvaranje čitateljskih navika kod novih naraštaja učenika. Dominantna ličnost ovog razdoblja bio je Ivan Filipović, osnivač Hrvatskog pedagoško-književnog zbora (HPKZ). Filipović je imao snažan utjecaj na odluke koje su se donosile u onodobnom školstvu. Posebno je isticao važnost školskih knjižnica u poticanju čitanja među djecom. Godine 1878. Filipović je utemeljio *Knjižnicu za mladež* – nakladničku djelatnost unutar HPKZ-a u kojoj objavljuje dječju književnost, ali i brojne polemičke članke u kojima se zalaže za otvaranje i opremanje školskih knjižnica.⁸

*„Stoga nam dakle treba svim svojski i ozbiljno o tom nastojati i raditi, da nam svaki naš učevni zavod, svaka škola, bude spovidjena, pa ma još kako malom knjižnicom za mladež. Mi takove knjižnice više cijenimo, nego ikakve sbirke i aparate, više nego i knjižnice za same učitelje, jer na veću množinu djeluju.“*⁹

Ivan Filipović može se smatrati i prvim hrvatskim dječjim piscem, a kao prva prava knjiga za djecu često se uzima njegov *Mali tobolac* iz 1850. godine. Filipović je objavljivao i pjesme, prevodio druge dječje pisce, npr. preveo je knjigu pripovijetki Franza Hoffmanna s njemačkog. Objavio ju je izdavač Lavoslav Hartman 1865. pod naslovom *Franje Hoffmanna 150 čudorednih pripovedakah za mladež oboega spola*. Filipović je s Lavoslavom Hartmanom tijesno surađivao – u suradnji s njim objavljivao je izdanja HPKZ –a. Također je 1864. godine pokrenuo i uređivao prvi hrvatski dječji časopis *Bosiljak*. Izlazio je nešto više od četiri godine, uglavnom dvaput mjesečno. *Bosiljak* je bio od izuzetnog značaja za razvitak dječje književnosti u Hrvatskoj. *Bosiljak* je osiguravao djeci pogodno štivo i utvrđivao vrste dječje književnosti, a također je stvorio temelje za razvoj časopisa *Smilje* i *Bršljan*. Okupljao je tada već afirmirane pisce. Od nešto poznatijih bili su to: Napoleon Špun Strižić, Stjepan

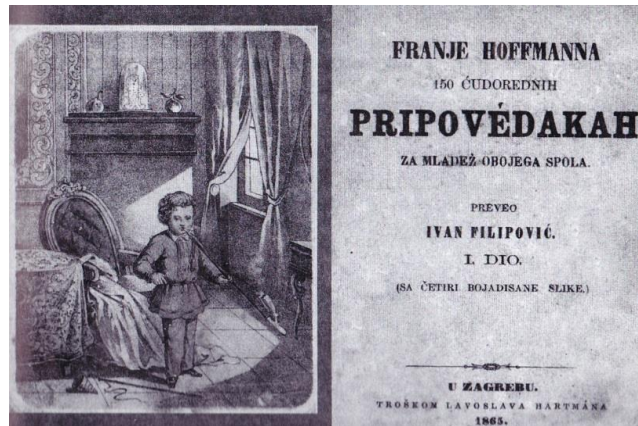
---

⁸ Crnković, M. (bilj. 1), str. 133.

⁹ Citat Ivana Filipovića iz članka *Knjižnice za mlade*. Crnković, M. (bilj. 1.), str. 138.

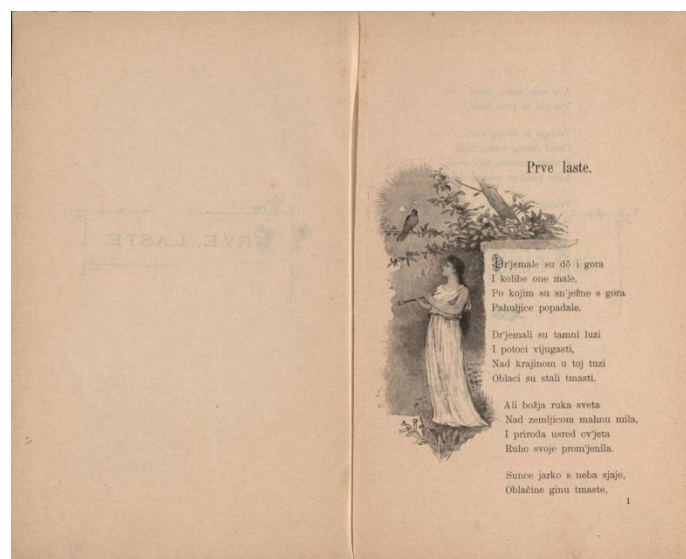

Ilijašević, Mihovil Pavlinović, Jovan Sundečić, Gjuro Deželić, Ilija Srijemac, Stjepan Bužolić, August šenoa, Ivan Trnski i dr. Među njima nije bilo niti jednog pravog dječjeg pisca.

Slika 3. Zbirka pripovijetki Franje Hoffmanna u prijevodu Ivana Filipovića iz 1865. godine

Uz Ivana Filipovića, koji je obilježio razdoblje, objavljivali su ponešto i drugi. Ljudevit Varjačić prvi je nakon Filipovića 1874. objavio zbirku pjesama namijenjenih mladeži – *Mladice, različne pjesme za mladež*. Dječje su pjesme, uz basne, tada bile najpopularnija vrsta. Najpoznatiji, najplodniji i najcjenjeniji dječji pjesnik bio je tada Josip Milaković. Objavio je dvadesetak zbirki dječje poezije, a uz to je bio neprestano prisutan u časopisu *Smilje*. Uz njega se spominje i *Krunoslav Kuten* kao najzanimljivija pjesnička pojava.¹⁰ Njegova pjesma *Mali ratar* može se, kaže Milan Crnković, smatrati prvom modernom ili pravom dječjom pjesmom u hrvatskoj dječjoj književnosti.

Slika 4. Izabrane pjesme za mladež Josipa Milakovića, prvo izdanje iz 1896. godine

¹⁰ Crnković, M. (bilj. 1), str. 190.

Krajem 19. stoljeća, u kojem je i dalje bila dominantna pedagoška književnost, počinje se razvijati još jedna vrsta dječje knjige – slikovnica. Kako se razvilo hrvatsko nakladništvo, koje je uspješno prodavalo dječje knjige, otvorila se mogućnost da se okušaju i sa novom vrstom knjige. Prva poznata slikovnica izdana je u nakladi poznatih zagrebačkih knjižara Mučnjaka i Senftlebensa u kalendaru *Danici* 1880. godine, no nažalost nije sačuvana.¹¹ Sačuvana je nešto kasnija slikovnica *Domaće životinje* koju je napisao Josip Milaković. Izašla je 1885. godine u nakladi Sveučilišne knjižare Franje Župana, koju su iste godine od Županove udovice otkupili Albrecht i Fielder.¹² Slikovnice je istodobno počeo izdavati i tada najveći nakladnik dječje knjige Lavoslav Hartman, a poznata su dva naslova iz 1885. godine: *Milodarke dobroj djeci: nepoderiva slikovnica za malu djecu* i *Milodarke: slikovnica i pripovjedke iz životinjstva*. Stjepan Kugli, najznačajniji nakladnik hrvatske dječje knjige tog vremena, objavljuje 1903. godine bogato ilustrirani višezječni hrvatsko-njemačko-francuski slikovni rječnik za djecu *Mala zorna obuka*.¹³ Nakladnik Trpinac iz Zagreba objavio je šest slikovnica autorice Milke Pogačić. Milka pogačić pionirka je među ženskim spisateljicama koje su se bavile dječjom književnošću. Kao učiteljica po struci, provodila je mnogo vremena sa djecom, za koju je i pisala. Milka pogačić ohrabrila je i druge ženske spisateljice za rad, poput Antonije Kassowitz-Cvijić ili Marije Tomšić-Im, a zasigurno je anticipirala i dominantnu pojavu hrvatske dječje knjige Ivanu Brlić-Mažuranić.

Slika 5. Prvo izdanje pripovijetke *Iz domovine i dalekih strana* Milke Pogačić, 1895. godina

¹¹ Batinić, Majhut. (bilj.6) str.33.

¹² Batinić, Majhut. (bilj.6), str. 35.

¹³ Javor, Ranka. Baština i promocija hrvatske dječje knjige. str. 392.

2.3. HRVATSKA DJEČJA KNJIGA U PRVOJ POLOVICI 20. STOLJEĆA

U 20. stoljeću započela je vrlo plodna epoha hrvatske dječje knjige koju su obilježile dvije velike književnice – Ivana Brlić-Mažuranić i Jagoda Truhelka. Uz njih je vrlo važnu ulogu imao Vladimir Nazor.

U razvoju hrvatske dječje knjige presudna je bila uloga Ivane Brlić-Mažuranić, po kojoj je i nazvana čitava književna epoha.¹⁴ Prema mišljenju mnogih stručnjaka koji se bave dječjom knjigom, Ivana Brlić-Mažuranić je označila stvaran početak hrvatske dječje književnosti kao autonomne književne vrste. Godine 1913. u nakladi HPKZ-a izašle su njezine *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*, koje je ilustrirala Nasta Šenoa-Rojc. To je bio prvi dječji roman, koji je naznačio početke razvoja te književne vrste u hrvatskoj dječjoj književnosti. Njime je završilo razdoblje poučne moralističke pripovijetke i razdoblje pedagoške književnosti i započelo razdoblje umjetničke autonomije dječje knjige. Postupno je slabila uloga dječjih časopisa, a knjiga kao samostalna umjetnička forma dobivala je na snazi.¹⁵

Slika 6. Prvo izdanje *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* s ilustracijama Naste Šenoa - Rojc

Puno kasnije, 1928. godine, izašle su *Zgode i nezgode šegrta Hlapića* u novom izdanju, sa ilustracijama Vladimira Kirina. (ilustracija) Godine 1916. objavila je Matica hrvatska drugo djelo Ivane Brlić-Mažuranić – zbirku bajki *Priče iz davnine*. Prvo izdanje ilustrirao je Petar

¹⁴ periodizacija prema Milanu Crnkoviću: (bilj. 1) str. 125.

¹⁵ Crnković, M. (bilj. 1), str. 250.

Orlić, a knjiga je imala velik uspjeh među domaćim čitateljstvom. Uskoro je slijedilo drugo izdanje (1920.), a treće koje je danas najpoznatije izašlo je 1926. godine. Njega je ilustrirao poznati hrvatski umjetnik i ilustrator Vladimir Kirin. *Priče iz davnine* bile su prepoznate i u međunarodnom čitateljskom kontekstu. Tako su na engleski jezik bile prevedene već 1924. pod naslovom *Croatian Tales of Long Ago*, u nakladi glasovite londonske knjižare George Allen & Unwin Ltd. Ubrzo su slijedila i druga strana izdanja: na poljskom, švedskom, češkom, danskom, njemačkom, ruskom i francuskom jeziku.

Ivana Brlić-Mažuranić zaslužna je i za prvu slikovnicu koju su radila dva hrvatska autora. Slikovnicu je objavio Higijenski zavod u Zagrebu 1927. godine pod naslovom *Dječja čitanka o zdravlju*.¹⁶ Ivana Brlić-Mažuranić napisala je tekst, a Vladimir Kirin ju je ilustrirao.

Slika 7. *Dječja čitanka o zdravlju* autorice Ivane Brlić Mažuranić s ilustracijama Vladimira Kirina

Još jedna važna osobnost odredila je razvojni put dječje knjige u prvoj polovici 20. stoljeća. Vladimir Nazor je velik dio svojeg stvaralaštva posvetio književnosti za djecu, posebno u periodu prije i za vrijeme 1. svjetskog rata. Svoje je radove namijenjene djeci oko 1930. godine skupio u knjigu, a oni su objavljeni tek 1947. godine u *Djelima Vladimira Nazora* u posebnoj knjizi pod naslovom *Dječja knjiga*.¹⁷ Radi se o brojnim pjesmama, pričama i legendama iz hrvatske prošlosti i poznatoj priči *Veli Jože*. Nazor je intenzivno surađivao sa Josipom Milakovićem u časopisu *Mladi Hrvat* od 1910. do 1913. godine. Tamo je objavio

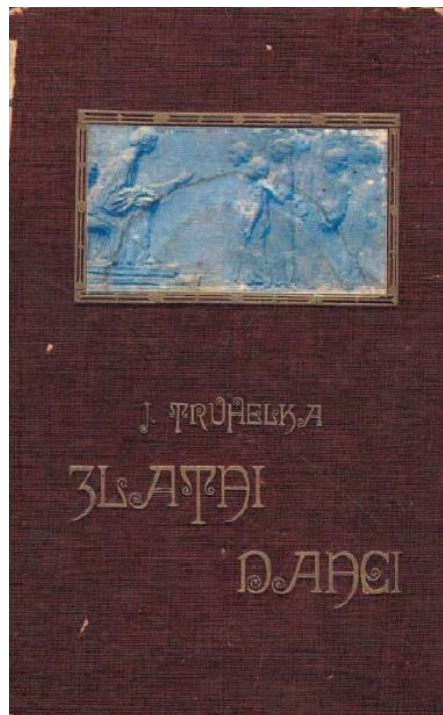
¹⁶ Batinić, Majhut. (bilj.6), str. 37.

¹⁷ Crnković, M. str. 278.

gotovo sva svoja važnija djela namijenjena djeci, među kojima je posebno zanimljiv strip u nastavcima pod naslovom *Posljednje zgone majstora Floka*, za koji je radio tekst u suradnji s nepoznatim ilustratorom.

Uz Vladimira Nazora i Ivanu Brlić Mažuranić treći najznačajniji predstavnik plodnog drugog razdoblja u hrvatskoj dječjoj književnosti je Jagoda Truhelka. Njezino najpoznatije djelo je autobiografski roman *Zlatni danci*, prvi put objavljen 1918. godine.¹⁸ Kao i mnogi dječji pisci tog vremena, Jagoda Truhelka bila je učiteljica po struci. Uz rad u školama širom tadašnje Jugoslavije, posvetila se usporedno i književnom radu za djecu, a pokrenula je i vlastitu nakladničku djelatnost. Truhelka je kao pedagog i književnik isticala važnost korištenja hrvatskog jezika. Radi toga je svojevremeno njen rad bio zanemarivan, pa čak i zabranjivan, a danas se ponovno valorizira u kontekstu hrvatske tradicije dječje književnosti.

Slika 8. Prvo izdanje knjige *Zlatni danci* iz 1918. godine

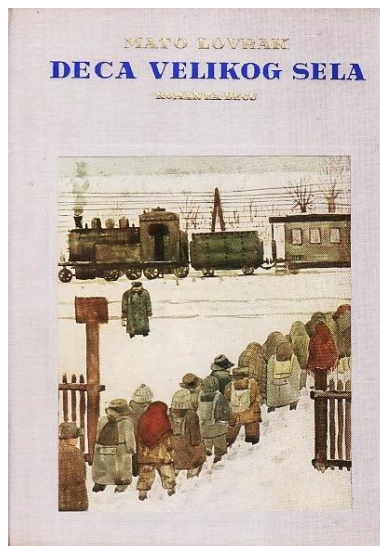
Između dva svjetska rata započelo je novo razdoblje u razvojnom putu hrvatske dječje knjige. Iako je zbog velike svjetske krize zavladao siromaštvo i mnogi su nakladnici i knjižari doživjeli propast, u Hrvatskoj se nastavio pozitivan trend u produkciji i recepciji dječje knjige. Dobra knjižna produkcija očitovala se velikim brojem ilustriranih dječjih knjiga (slikovnica) i afirmacijom dječjeg romana kao književne vrste koja je odredila čitavo razdoblje i anticipirala budućnost dječje knjige u Hrvatskoj. Za to je ponajprije bio zaslužan Mato Lovrak,

---

¹⁸ Crnković, M. str. 293.

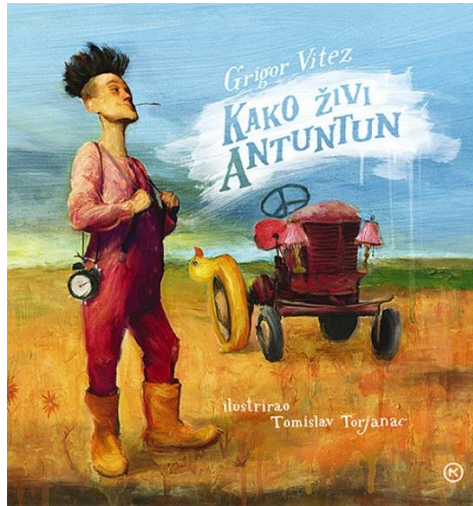
čija su dva legendarna romana za djecu – *Djeca Velikog Sela* (kasnije *Vlak u snijegu*) i *Družba Pere Kvržice* – označila početak novog razdoblja. Oba romana izašla su 1933. u nakladništvu Biblioteke novinarskog zavoda („Binoza“). U književnosti se Lovrak javio 30-ih godina 20. stoljeća te se aktivno zadržao četrdeset godina. Svoj književni rad započeo je kao pripovjedač i pisac novela za odrasle, a potom se posvetio stvaralaštvu za djecu.

Uz Matu Lovraka, značajna je u tom periodu bila osobnost prerano preminulog Ive Kozarčanina. U njegovom stvaralaštvu za djecu posebno su istaknute zbirka novela *Mati Čeka* i knjiga poezije *Sviram u Sviralu*. Kozarčanin je, osim što je pisao za djecu, bio i istaknuti kritičar dječje književnosti, pa je znao vezano uz nju voditi brojne polemike. Otvoreno je kritizirao tada uvriježeno mišljenje da je književnost za djecu manje umjetničke vrijednosti od one koja je pisana za odrasle. Tvrdio je da književnost za omladinu postoji kao zasebni organizam i zalagao se za afirmaciju dječje knjige.

Slika 9. Prvo izdanje *Vlaka u snijegu* iz 1933. godine s ilustracijama Marijana Detonija

U godinama poslije Drugog svjetskog rata nastavio se daljnji razvoj dječje knjige u svim segmentima. Novo društveno uređenje uzrokovalo je mnoge promjene. Sredinom pedesetih godina golema ljudska masa uslijed industrijalizacije počela se prelijevati sa sela u grad i počela prihvaćati navike građanskog društva, među kojima i čitanje. Bio je promijenjen i školski sustav u koji je uvedena obaveza osmogodišnjeg školovanja. To je donijelo porast čitanja i prodaje dječje knjige. Pritom su tradicionalni izdavači, poput Kuglija, nacionalizirani i okrupnjeni - najčešće tako da su unutar izdavačke kuće postojali specijalizirani odjeli koji su se bavili dječjom knjigom. U poratnom razdoblju stasale su i nove generacije pisaca.

Slika 10. Novo izdanje pjesme *Kako živi Antuntun* iz 2014. godine s ilustracijama Tomislava Torjanca

Najvažniji predstavnik tog razdoblja bio je hrvatski pjesnik, dječji pisac i prevoditelj Grigor Vitez. Prije Drugoga svjetskog rata bio je učitelj, a poslije je radio u Ministarstvu prosvjete i kao urednik u izdavačkoj kući Mladost. Bio je i jedan od osnivača i stalnih suradnika dječjeg časopisa *Radost*, koji kontinuirano izlazi već 65 godina. Pisao je poeziju za djecu i odrasle, a prevodio je s ruskog, francuskog i slovenskog jezika. Iako je pisao još i prije rata, tek kada je 1956. godine objavio zbirku pjesama *Prepelica*, Grigor Vitez postaje afirmirani dječji pisac. Zbirku teoretičari dječje književnosti smatraju djelom koje je prelomilo tradiciju i započelo epohu moderne dječje knjige u Hrvatskoj, koja počinje djelovati u skladu sa svjetskom dječjom književnosti.¹⁹ Vitez je još za svog života bio preveden na više od deset svjetskih jezika, a o značaju Grigora Viteza za suvremenu hrvatsku dječju knjigu dovoljno govori činjenica da je po njemu nazvana nagrada, koja se po prvi puta dodjeljuje u tom području književnog stvaralaštva. Uz Vitezovu *Prepelicu* izašao je iste godine roman *Uzbuna na zelenom vrhu*, autora Ivana Kušana, koji je također odredio gibanje dječje knjige u nadolazećim vremenima.

¹⁹ Težak, Dubravka. Vitez i Kušan – začetnici moderne hrvatske dječje književnosti. str. 279.

2.4. OSNIVANJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ 1967. GODINE – POČETAK SUVREMENE DJEČJE KNJIGE U HRVATSKOJ

Slika 11. Nagrada „Grigor Vitez“ – skulptura akademske kiparice Ksenije Kantoci

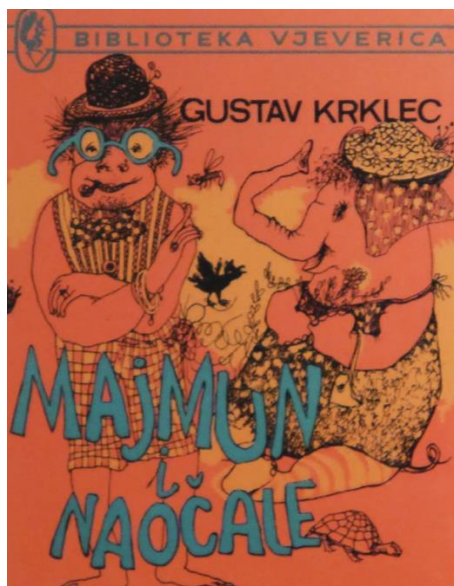
Nagradu „Grigor Vitez“ je osnovao Savez društava Naša djeca Hrvatske, koji je počeo djelovati već 1950. godine kao društvena organizacija koja brine o djeci kroz organiziranje različitih aktivnosti, među kojima je i poticanje djece na čitanje. Već 1952. godine unutar Saveza osnovan je *Centar za dječju knjigu i štampu*. Cilj te ustanove bilo je promicanje dječjeg izdavaštva, promicanje kvalitete sadržaja i poticanje literarnog i likovnog stvaralaštva odraslih u knjigama za djecu.²⁰ Centar je od prve godine svog djelovanja otpočeo sa programom savjetovanja o vrijednostima dječje knjige, počeo je izlaziti i *Bilten za dječju knjigu i štampu*, bile su organizirane brojne izložbe ilustriranih dječjih knjiga i slikovnica, a objavljivale su se i preporuke za čitanje s popisima knjiga za djecu. Uz izložbe su bila organizirana i predavanja za odrasle, koja su roditelje, učitelje i pedagoge i sve one koji su djeci kupovali knjige upućivala na prave literarne i likovne kvalitete dječje knjige. Postojala je i stalna suradnja sa tada malobrojnim nakladnicima koji su izdavali domaću dječju knjigu. Osnivanje takve institucije bilo je od velikog značaja za dječju knjigu u Hrvatskoj, pošto su rijetke narodne knjižnice u to vrijeme imale posebne odjele za djecu, a nije postojala neka organizacija koja bi izuzev čitanja školske lektire djecu upućivala na čitanje slikovnica i ilustriranih knjiga.

Godine 1966. pokrenuta je akcija među kulturnim i prosvjetnim radnicima Hrvatske za osnivanje godišnjeg priznanja autorima dječje knjige. Tadašnji djelatnici Saveza DND –a

²⁰ 40 godina nagrade Grigor Vitez. ur. Antonija Posilović. Zagreb, 2007. str. 6.

Hrvatske – Mladen Koritnik, Danica Nola, Danko Oblak, Emil Paravina i Antonija Posilović – predložili su osnivanje nagrade. Prijedlog za osnivanje potpisalo je više od 40 priznatih književnika, likovnih umjetnika i djelatnika u kulturi. Nagrada „Grigor Vitez“ osnovana je početkom 1967. godine, recentno nakon smrti Grigora Viteza, a u čast njegovom stvaralaštvu i značenju na polju književnosti za djecu. Nagradu čine skulptura „Ptica“, diploma i novčani iznos sukladan sredstvima organizacije. Od 2003. godine dodjeljuje se i posebno priznanje „Zlatna ptica“ za vrhunska dostignuća u knjigama za djecu, postignutim u kontinuitetu od najmanje četiri godine. Nagrada se dodjeljuje već punih 45 godina za najuspješnije književne tekstove i ilustracije u knjigama za djecu, autora koji žive i djeluju na tlu Hrvatske. Nagrađene autore biraju članovi stručnog žirija, koje svake godine imenuje izvršni odbor Saveza. Djela za nagradu predlažu nakladnici putem javnog natječaja. U 48 godina postojanja nagrade Grigor Vitez, više od 130 nakladnika koji se pretežito bave dječjom knjigom, kandidiralo je preko 1200 ilustriranih knjiga i slikovnica. Značajan je i porast nakladnika dječje knjige u devedesetim godinama, kada se za nagradu kandidiralo više od 20 nakladnika. Do 2015. godine nagrađeno je preko 50 autora tekstopisaca i oko 30 autora ilustracija.²¹ Nagrada „Grigor Vitez“ prepoznata je kao najprestižnija domaća nagrada na tom području. Kroz djelovanje nagrade afirmirala se i suvremena domaća književna scena za djecu, koju je moguće zahvaljujući naporima organizatora nagrade pratiti od njenih početaka pa do danas.²²

²¹ 40 godina nagrade Grigor Vitez. (bilj.20) str. 11.

Slika 12. Zbirka basana *Majmun i naočale* Gustava Krkleca iz 1966. godine

Prvi su dobitnici nagrada 1967. godine za književni tekst bili Ratko Zvrko sa zbirkom pjesama *Grga Čvarak* i Gustav Krklec s basnom *Majmun i naočale*. Nagrade za najbolje ilustracije u knjizi iste godine dobili su Cvijeta Job za *Šumu Striborovu* I.B. Mažuranić i Vilko Gliha Selan za *Priče iz djetinjstva* Ive Andrića. Ilustrator Vilko Gliha Selan ponovno je bio nagrađen već 1970. godine za ilustracije u knjizi pjesama *Bila jednom jedna plava* Paje Kanižaja. Te je godine nagradu za književni tekst dobio Zvonimir Balog za zbirku pjesama *Nevidljiva Iva*. Balog je nagradu za književni tekst dobio još tri puta: za zbirku priča *Ja Magarac* 1973. godine, za zbirku pjesama *Ljubav za početnike* 1991. godine i za slikovnicu *Golema mrvica* 2004. godine. Time je postao najnagrađivaniji pisac za djecu u Hrvatskoj.

Slika 13. Knjiga pjesama Zvonimira Baloga sa ilustracijama Ivice Antolčića

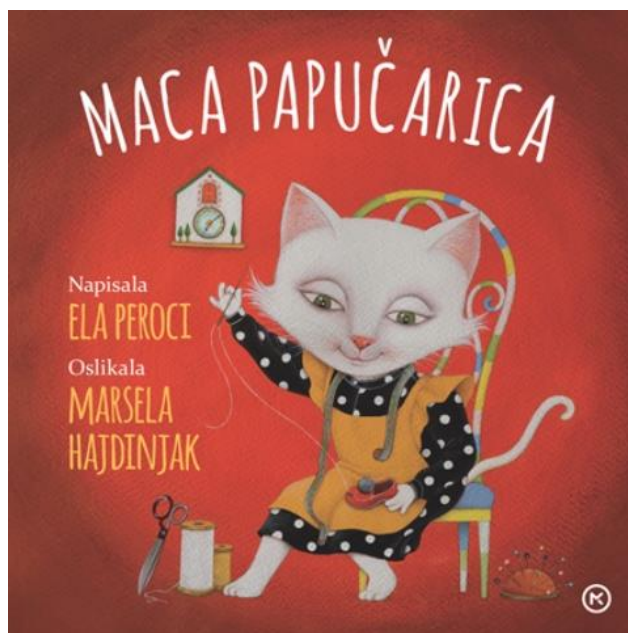
Od likovnih umjetnika koji su se bavili ilustracijom za dječju knjigu najviše je puta (čak pet) bio nagrađen dugovječni akademski kipar i grafičar Ivice Antolčić, djeci poznat po suradnji s Grigorom Vitezom. Prvu je nagradu dobio 1975. godine za ilustracije u knjizi pjesama Zvonimira Baloga pod naslovom *Pjesme sa šlagom ili šumar ima šumu na dlanu*. Zatim je nagrađen za ilustracije nastale u suradnji sa Hrvojem Hitrecom na knjizi *Petrica Kerempuh* 1980. godine. Godine 1987. nagrađen je za ilustracije u slikovnici Milana Radića *Kotači želja*. Suradnja Ivice Antolčića i Hrvoja Hitreca ponovno je urodila nagradom 1989. godine, kada Antolčić dobiva nagradu za ilustracije u knjizi *Petrica Kerempuh i čarobne kuglice*. Posljednji

je put Antolčić primio nagradu 1992. godine za ilustracije u slikovnici *Pijetao zvan Petlušina* spisateljice Tanje Perić-Polonijo.

Sedamdesete i osamdesete godine obilježila je spisateljica Sunčana Škrinjarić koja je tri puta osvojila nagradu „Grigor Vitez“ u kategoriji najbolje dječje knjige. Godine 1970. bila je nagrađena za *Kaktus bajke*, 1978. za knjigu *Pisac i vrijeme*, a 1983. za knjigu *Pisac i princeza*. Uz nju se posebno kvalitetnim dječjim knjigama istaknula i Višnja Stahuljak, također triput nagrađivana autorica.

Devedesete godine donose nove perspektive za dječju knjigu. Sa osamostaljenjem Hrvatske dogodio se porast u izdavaštvu, osnažila se i pomladila književno-likovna scena vezana uz dječju knjigu, a povećala se i publika. Pojavila se nova generacija pisaca među kojima su svojim radom istaknuti: Sanja Lovrenčić, Darko Macan, Sanja Pilić, Zoran Pongrašić i dr. Također su se pojavila i nova (danas već priznata) imena među ilustratorima: Svjetlan Junaković, Vojo Radoičić, Ivan Vitez i Pika Vončina.

Novo tisućljeće donijelo je još novih imena. Stasale su nove, mlade generacije pisaca i ilustratora koje su već na početku svojeg profesionalnog života bile zamijećene od struke. Posljednja nagrada „Grigor Vitez“ iz 2014. godine dodijeljena je piscu Igoru Knižeku za zbirku bajki *Moj pustolovni planet*. U kategoriji ilustracije nagrađena je Marsela Hajdinjak za *Macu papučaricu* Ele peroci i *Djevojčicu sa šibicama* H. C. Andersena.

Slika 14. Knjiga Ele Peroci sa nagrađenim ilustracijama Marsele Hajdinjak

Po uspostavljanju nagrade „Grigor vitez“ uslijedilo je osnivanje drugih nagrada za dječju knjigu. Godine 1971. jedan od tadašnjih najvećih nakladnika u Hrvatskoj – Školska knjiga –

utemeljio je nagradu „Ivana Brlić-Mažuranić“. Nagrada se sastojala od novčanog iznosa, diplome i skulpture "Gita i Hlapić" akademskog kipara Želimira Janeša. Nagrada se prvotno dodjeljivala za književni tekst i ilustraciju u tekućoj godišnjoj produkciji dječje knjige. Godine 1999. promijenjeni su kriteriji i nagrada se počela dodjeljivati autorima s najboljim neobjavljenim rukopisom. Nagrada se od 2009. više ne dodjeljuje.

Godine 1993. uslijedila je još jedna književna nagrada, utemeljena u čast dječjeg pisca Mate Lovraka. Nagrada se dodjeljuje povodom „Lovrakovih dana kulture“ u Velikom Grđevcu, piščevu rodnom mjestu. Nagrađuje se najbolji domaći roman za mladež, a nagrađenom piscu dodjeljuje se svečana povelja i novčani iznos.

U sklopu autorskog sajma knjige u Istri pod nazivom *Sa(n)jam knjige u Istri*, utemeljena je 1995. godine knjižna nagrada Kiklop, najznačajnije nacionalno priznanje za domaće književnike. Nagrada se dodjeljuje u ukupno 12 kategorija, među kojima je i kategorija za knjigu godine za djecu i mladež. Nagradu sačinjavaju skulptura Kiklop – rad akademske kiparice Marine Orlić i diploma koja potvrđuje dobitnika nagrade za određenu kategoriju.

Najrecentnija domaća nagrada za dječju knjigu je „Ovca u kutiji“, književno-likovna nagrada za najbolju hrvatsku slikovnicu, a dodjeljuje se od 2005. godine. „Ovca u kutiji“ jedina je nagrada u Hrvatskoj u kojoj stručni žiri čine književnici, književni kritičari i ilustratori. Žiri pregledava cjelokupnu godišnju produkciju slikovnica i vrednuje umjetničku vrijednost teksta i njegov odnos s ilustracijom. Uz stručni žiri, najbolju slikovnicu bira i neovisan dječji žiri.

Uz književne nagrade, u novom tisućljeću su se pojavili sve brojniji festivali dječje knjige, postavši značajan faktor u popularizaciji te književne vrste. Već sedam puta održan je pulski festival dječje knjige *Monte Librić*, koji je 2015. godine iznimno održan u Šibeniku. Festival dječje knjige održava se svake godine i u domu kulture Trešnjevka, a dječjoj knjizi posvećuje se posebno mjesto i na velikom godišnjem sajmu knjiga Interliberu.

3. DJEČJA KNJIGA U KNJIŽNIČNOM KONTEKSTU

Iako je povijest dječje knjige u Hrvatskoj započela još polovicom 19. stoljeća, knjižnica se u punom smislu uključila u njen život puno kasnije. Suživot dječje knjige i knjižnice u početku je bio gotovo isključivo vezan uz prikupljanje obveznog primjerka. O tome govori banska uredba iz 1852. godine, koja je obvezivala domaće tiskare i nakladnike da primjerak objavljene knjige pošalju prethodnici tadašnje Nacionalne knjižnice. Nažalost je u to vrijeme knjiga za djecu, a poglavito slikovnica, bila tretirana kao sekundarna literatura bez važnosti za nacionalni fond, pa se sve do 1885. godine nije uključivala u pravilo o obaveznom primjerku.²³ Narodne su knjižnice u početku svog djelovanja bile koncipirane tako da knjigama opskrbljuju samo odrasle, uz poneku izdvojenu policu s literaturom za djecu i mladež. Kada je krajem 19. stoljeća dječja knjiga napokon izborila svoju autonomiju, počela se sustavno prikupljati u fondovima knjižnica. S razvojem knjižničarske struke, poglavito u segmentu školskih i narodnih knjižnica u 20. stoljeću, počela je rasti svijest o potrebama najmlađih korisnika, kojih je bilo sve više. Primjerice, nakon drugog svjetskog rata učenici su sačinjavali gotovo 70 posto ukupnog članstva Gradske knjižnice u Zagrebu, pa im je trebalo osigurati zaseban prostor. Zanimljivi su podaci koje je Hela Čičko prikupila radeći istraživanje o prvoj hrvatskoj dječjoj knjižnici. U prvoj polovici 20. stoljeća dječje su knjižnice postojale u većini europskih metropola. U Parizu je knjižnica za djecu osnovana već 1924. godine kao prva javna i besplatna knjižnica u Francuskoj. U Stockholmu je pedesetih godina već postojala mreža od 29 dječjih knjižnica, a neke su bile opremljene kazališnim pozornicama za izvođenje dramskih nastupa. U Njemačkoj je 1949. godine osnovana međunarodna knjižnica za djecu i mladež.

3.1. OSNIVANJE PRVOG DJEČJEG ODJELA U ZAGREBU

Intenzivniji naponi knjižničarske struke da približi knjižnicu, a posebno dječju knjigu njenim pravim korisnicima, urodili su plodom tek u listopadu 1950. godine, kada je u zagrebačkom Novinarskom domu, u sklopu Gradske knjižnice osnovan prvi dječji odjel u Hrvatskoj.²⁴ Gradska knjižnica utemeljena je 1907. godine i tada se nalazila u kuli kraj

---

²³ Hameršak, M. Zašto su izgubljene prve hrvatske slikovnice? Dječja književnost između knjige i igračke. str. 59.

²⁴ Čičko, H. Odrastanje uz knjigu: 60 godina prve dječje knjižnice u Hrvatskoj. Zagreb, 2010. str. 7.

Kamenitih vrata. Skučen i neadekvatan prostor nije mogao zadovoljiti potrebe korisnika i knjižnica je bila preseljena u zgradu Novinarskog doma, na današnji Rooseveltov trg.

Dječji odjel bio je prva dječja knjižnica uređena prema načelima struke. Prvotno je trebao biti smješten u ostakljeno prizemlje Novinarskog doma, no kako je taj prostor bio dodijeljen restoranu društvene prehrane, dječji odjel dobio je prostorije male čitaonice od svega 75 m². Prostor je bio pregrađen na dva dijela: u većoj prostoriji bilo je spremište knjiga i knjižničarsko mjesto za posudbu, a u manjoj čitaonica. Na Dječjem odjelu bile su propisane i osobine koje je knjižničar morao posjedovati. Prema strukovnom opredjeljenju morali su biti pedagozi, a morali su i poznavati fond dječje knjige sa stručnog stajališta. Prve djelatnice Dječjeg odjela bile su Zlata Perlić, Lela Canić i Božica Marinković, a prva voditeljica Dječjeg odjela bila je Branka Weil (kasnije Furlan), koju je struka s pravom nazvala utemeljiteljicom dječje knjižnice u Hrvatskoj. Kad je započeo s radom, Dječji odjel već je u svom fondu imao preko 4000 svezaka dječjih knjiga. Uglavnom je građu dobio iz fonda Gradske knjižnice, a jedan manji dio iz školskih i privatnih donacija. Već 1951. dječji odjel je imao preko tisuću korisnika.²⁵

Godine 1959. odjel je podvrgnut prvom preuređenju. Opremljen novim policama za knjige, iziskivao je i novu organizaciju cjelokupnog fonda. Za nju je zaslužna Branka Furlan, koja je za fond dječjeg odjela izradila prvi klasifikacijski sustav. Bio je to ujedno i prvi klasifikacijski sustav za dječju knjigu u Hrvatskoj, a izrađen je po uzoru na danske knjižnice u kojima je Branka Furlan boravila kao stipendistica. Uslijedila je i izrada prvog kataloga i time je fond bio kompletno stručno obrađen. Radi uspješne organizacije fonda, u Društvu bibliotekara Hrvatske osnovana je komisija koju su činile Branka Furlan, Eva Verona, Jelka Mišić i Vilma Radovanović. Komisija je prema primjeru organizacije Dječjeg odjela trebala donijeti nacrt pravilnika za organizaciju dječjih knjižnica u cijeloj Hrvatskoj. Taj je nacrt konačno i donesen 1960. godine, te se i danas primjenjuje.²⁶

---

²⁵ Čičko, H. (bilj. 24), str. 11.

²⁶ Čičko, H. (bilj. 24), str. 36.

Slika 15. Dječji kružok u prostoru Dječjeg odjela na Rooseveltovom trgu

Aktivnosti za djecu u Dječjem odjelu bile su intenzivne. Već i prije uređenja 1959. godine postojali su raznovrsni programi za djecu, kako bi što kvalitetnije provodila svoje slobodno vrijeme. Prva uvedena aktivnost bili su „Dječji kružoci“, koji su se održavali jednom tjedno. Na njima se razgovaralo o dječjim knjigama i autorima, a poticalo se i samu djecu da se kroz tekst pokušaju izraziti. Tako je nastao i interni časopis sa dječjim tekstovima, pod naslovom *Naša knjiga*. Godine 1956. knjižničarka Nada Curiš uvela je na Dječji odjel redovno „Pričanje priča“ četvrtkom. Zamisao je Nade Curiš bila da se školske lektire čitaju u grupi, a često su tekstove znali uz glumačke izvedbe čitati glumci i studenti Kazališne akademije. „Pričanje priča“ se odvijalo u velikoj dvorani Gradske knjižnice, a bilo je redovno posjećeno u velikom broju. Godine 1962. bila je u suradnji s knjižnicom za djecu i mladež u Münchenu pripremljena izložba pod nazivom *Međunarodne slikovnice*, a djelatnici Dječjeg odjela pripremili su *Pregled godišnje produkcije domaće knjige za djecu i mladež*. Tom je izložbom stvoren okvir za buduće godišnje izložbe, čiji je cilj bio upoznavanje djece sa suvremenom domaćom i stranom knjigom.²⁷

Uz program za djecu, na odjelu su od samog početka postojali i stručni sadržaji. Tako je 1955. godine bio uveden „Informativni utorak“ – sastanak knjižničara Dječjeg odjela, koji im je služio da razmjene informacije o novim knjigama. Sastancima su se znali pridružiti i predstavnici izdavača dječje knjige, roditelji i školski pedagozi. Zanimljiv je i podatak o istraživanju provedenom 1961. godine na Dječjem odjelu. Knjižničari su ispitali preko 300

²⁷ prema: Čičko, H. (bilj. 24), str. 41.

djece u dobi od 9 do 14 godina o njihovim čitalačkim navikama. Dobiveni rezultati poslužili su formiranju nove nabavne politike prilagođene potrebama korisnika, a također su bili korisni za izdavače knjiga za djecu i mladež, pisce, ilustratore i pedagoge.²⁸

Već početkom šezdesetih godina na Dječji odjel bili su uvedeni seminari i savjetovanja za knjižničare, koji su imali značajan utjecaj na otvaranje i organizaciju drugih dječjih odjela u Hrvatskoj. Hela Čičko navodi primjer savjetovanja iz 1972. godine, kada se vezano uz temu *Uloge dječjih biblioteka u odgoju djece* okupilo više od 70 bibliotekara iz cijele tadašnje Jugoslavije.²⁹

Godine 1971. obavljeno je treće i ujedno posljednje uređenje Dječjeg odjela na Roosveltovu trgu. U to vrijeme fond je narastao do broja od 17000 knjiga, koje su bile smještene na police izrađene prema najnovijim stručnim standardima. Prostor je opremljen i koritima za slikovnice, izložbenim panoima, ormarima za časopise i audiovizualnim sredstvima.³⁰ Zidovi novog prostora bili su ukrašeni slikama poznatih ilustratora: Cvijete Job, Vilka Glihe Seljana i Danice Rusjan, koji su se odazvali na molbu knjižničara i donirali odjelu svoje radove. Pojačan je i program rada sa djecom. Odmah po uređenju uveden je „Kviz znanja“, koji je služio tome da se djeca bolje upoznaju sa dječjom knjigom kroz igru. Prvi kviz održan je u čast H. C. Andersena, na dan njegova rođenja, kada se obilježava i Međunarodni dan dječje knjige. Veći i prigodniji prostor odjela omogućio je i niz drugih sadržaja, primjerice projekcije crtanih filmova. Također su se redovno održavali književni susreti na kojima su se djeca imala prilike družiti s piscima i ilustratorima. Uslijedile su i velike smotre, a najznačajniji događaj na Dječjem odjelu postala je tradicionalna međunarodna godišnja izložba knjiga, koju je odjel organizirao u suradnji s međunarodnim institucijama poput Međunarodnog vijeća za dječju knjigu (*International Board on Books for Young People - IBBY*), Njemačkog kulturnog centra, Francuskog instituta i mnogih drugih. Ta se suradnja uspješno nastavila sve do današnjih dana, a uspjeh je bio primjetan i u velikom interesu publike.

Na poticaj međunarodnih institucija koje se bave dječjom knjigom, osamdesetih godina bili su uvedeni i novi sadržaji za knjižničare. Omogućeno je stručno usavršavanje djelatnika u stranim zemljama, a potaknuti su i novi oblici informiranja i edukacije. Na inicijativu tadašnje stručne suradnice Matične službe za dječje knjižnice Ranke Javor, 1989. godine pokrenut je

---

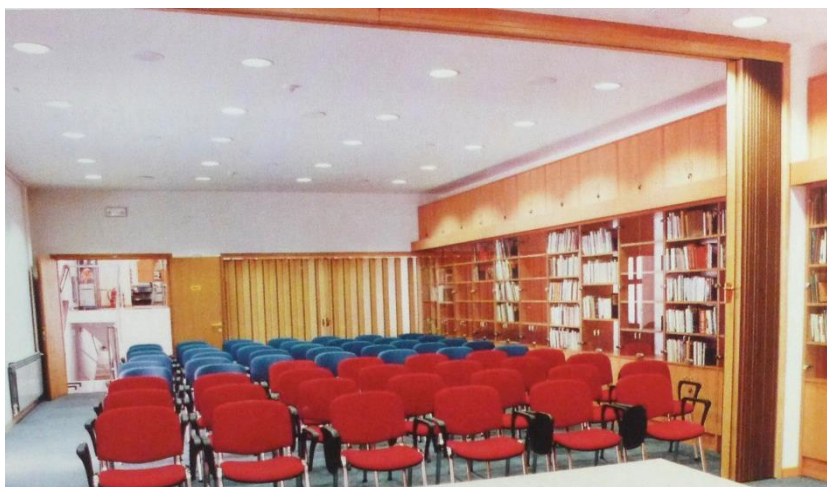
²⁸ Čičko, H. (bilj.24.) str. 40.

²⁹ Čičko, H. (bilj. 24) str. 46.

³⁰ Čičko, H. (bilj. 24) str. 33.

„Interni četvrtak“ – program namijenjen edukaciji bibliotekara za rad na dječjim odjelima narodnih knjižnica u Zagrebu.

Slika 16. Velika dvorana u novom prostoru Odjela za djecu i mladež na Starčevićevom trgu

Iako je Dječji odjel sve do devedesetih godina besprijekorno funkcionirao, potreba za većim prostorom nametala se u svakom pogledu. Stoga je 1994. godine preseljen na Trg Ante Starčevića 4, gdje se i danas nalazi. Osim prostora promijenjen je i naziv, pa se danas zove Odjel za djecu i mladež Gradske knjižnice, u sklopu koje osmišlja i provodi projekte poput: *Izbor najčitatelja godine*, *Knjižnica širom otvorenih vrata*, *Lektira na kotačima* i *Nacionalni kviz za poticanje čitanja*. Zagrebački Dječji odjel svojim je primjerom utjecao na otvaranje dječjih odjela širom Hrvatske. Godine 1952. drugi dječji odjel u Hrvatskoj dobila je Gradska knjižnica u Bjelovaru. Zatim se 1954. dječji odjel osnovao u sklopu osječke Gradske i sveučilišne knjižnice, a uskoro (1958.) i u Varaždinu.

3.2. OSNIVANJE CENTRA ZA DJEČJU KNJIGU

U novom prostoru Odjela za djecu i mlade osnovan je 1993. godine Hrvatski centar za dječju knjigu. Centar je osnovan u okviru Matične službe KGZ –a inicijativom Ranke Javor, tadašnje stručne suradnice za dječje i školske knjižnice. Značenje Centra za razvoj domaće dječje knjige je golemo. Njegovim osnutkom hrvatska dječja knjiga dobiva prvu ustanovu čije je temeljno poslanje usmjereno u razvoj i osnaživanje dječje knjige i knjižničarstva i njihovu promociju u zemlji i inozemstvu.³¹ Odmah po osnutku Centar se kandidirao za status sekcije IBBY-ja, koji okuplja institucije iz više od šezdeset zemalja svijeta. 1995. godine Centar

³¹ Službene stranice Hrvatskog centra za dječju knjigu. 2010. URL: <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=2903> (05.09.2015.).

postaje član IBBY-ja i time započinje razvoj hrvatske dječje knjige u međunarodnom kontekstu. Prvenstveno se to odnosi na promociju hrvatske dječje knjige na međunarodnim sajmovima i dodjelama nagrada. Hrvatski centar za dječju knjigu kao hrvatska sekcija IBBY-ja ima pravo nominacije za „Andersenovu nagradu“, najprestižniju međunarodnu nagradu s područja dječje knjige. Često zvana malim Nobelom, nagrada se od 1950. godine dodjeljuje piscima, a ilustratorima se počela dodjeljivati 1966. godine. Odluku o izboru hrvatskog autora za nominaciju za Andersenovu nagradu donosi *Nacionalni odbor za dječju knjigu*. Odbor je ustrojen početkom 1994. godine, a u njemu zajedno surađuju pisci, ilustratori, prevoditelji, izdavači, teoretičari dječje književnosti, pedagozi i bibliotekari, kojima se kasnije pridružuju i predstavnici Ministarstva kulture i Ministarstva prosvjete.³² Odbor je od 1996. godine do danas nominirao jedanaest hrvatskih autora dječje knjige. Od pisaca su bili nominirani Ivan Kušan, Luko Paljetak, Zvonimir Balog, Sunčana Škrinjarić, Višnja Stahuljak i Joža Horvat. Nominirani ilustratori bili su: Ivica Antolčić, Ivan Vitez, Vjekoslav Vojo Radoičić, Cvijeta Job i Svjetlan Junaković, koji je 2008. i 2010. godine bio među pet finalista za nagradu. Centar za dječju knjigu također nominira autore dječje knjige za nagradu ALMA (*Astrid Lindgren Memorial Award*).³³ Riječ je o nagradi utemeljenoj 2002. godine u Stockholmu, u čast znamenite spisateljice za djecu Astrid Lindgren. Nagrada se dodjeljuje svake godine jednom živućem piscu, ilustratoru ili promotoru čitanja za ukupni doprinos na području književnosti za djecu i mlade i iznosi vrtoglavih 5 milijuna švedskih kruna. Hrvatski centar za dječju knjigu do sada je za nagradu ALMA kandidirao pisce Zvonimira Baloga, Miru Gavranu i Luku Paljetka, te ilustratore Vjekoslava Voju Radoičića i Svjetlana Junakovića. Hrvatski centar za dječju knjigu također promovira hrvatsku dječju knjigu na Sajmu dječje knjige u Bologni. Sajam je utemeljen 1963. godine, a okuplja nakladnike, pisce i ilustratore iz čitavog svijeta. Hrvatska na sajmu sudjeluje od 2006. godine, kada je u sklopu Hrvatske gospodarske komore ustrojena Udruga nakladnika dječje knjige, koja koncipira izlagački program. Pritom Centar za dječju knjigu aktivno sudjeluje u pripremi svojim stručnim kapacitetima. Hrvatska je na posljednjem sajmu održanom 2015. godine bila zemlja gost, što znači da je predstavljala svoje ukupno književno stvaralaštvo za djecu, svoje autore, ilustratore, prevoditelje, najbolja ostvarenja domaće produkcije i izdavaštva i sve cijenjene stručnjake koji se bave dječjom knjigom.

Zaslugama Centra za dječju knjigu hrvatski ilustratori od 1996. godine sudjeluju i na svjetskom bijenalu ilustracija u Bratislavi, skraćeno zvanom BIB. To je najstariji svjetski

---

³² Čičko, H. (bilj. 24), str. 76.

³³ ALMA – Astrid Lindgren Memorial Award

bijenale ilustracije utemeljen 1967. godine. Hrvatski su autori od početka sudjelovanja primijećeni kao vrsni ilustratori. Tako su 2001. i 2003. godine bili nagrađeni Svjetlan Junaković i Andrea Petrlik Huseinović. Na posljednjem održanom bijenalu ilustracija sudjelovalo je 11 hrvatskih ilustratora: Zvonimir Balog, Zdenko Bašić, Ivana Guljašević, Dražen Jerabek, Ana Kadoić, Hana Lukas Midžić, Margareta Peršić, Andrea Petrlik Huseinović, Tomislav Tomić, Tomislav Torjanac i Pika Vončina. Inače se na bijenalu može predstaviti do 15 ilustratora iz svake zemlje, a izlažu se originalne ilustracije i knjige u kojima su objavljene.

Osim promicanja dječje knjige u zemlji i u svijetu, Centar za dječju knjigu bavi se njom i iz znanstvenog aspekta. Od 1996. godine do danas u Centru se organiziraju stručni skupovi o knjizi za djecu i mladež, knjižničarstvu i poticanju čitanja, te se izdaju zbornici stručnih radova, kojih je zaključno s 2015. godinom objavljeno petnaest. Centar brine i o tradicionalnoj produkciji hrvatske dječje knjige kroz čuvanje i izgradnju Zaštićenog fonda. Radi se o specijalnoj zbirci knjiga koja danas sadrži preko 5000 svezaka građe. U proteklih dvadeset godina zbirka se gradi pažljivim izborom iz tekuće produkcije i promišljenom antikvarnom nabavom. Pokriva sve aspekte hrvatske dječje knjige: najbolja ostvarenja pisaca, ilustratora i prevodilaca, prijevode hrvatskih autora na druge jezike te svu prateću literaturu o stvaralaštvu i povijesti knjige za djecu i mladež.³⁴

---

³⁴ Javor, R. (bilj. 13), str. 294.

4. ISTRAŽIVANJE: PROMICANJE HRVATSKE DJEČJE KNJIGE U DJEČJIM ODJELIMA HRVATSKIH KNJIŽNICA

4.1. CILJ, METODE I UZORAK ISTRAŽIVANJA

U sklopu diplomskog rada napravljeno je istraživanje promicanja hrvatske dječje knjige u dječjim odjelima hrvatskih knjižnica. Istraživanje je provedeno metodom upitnika. Kako je poslanje dječjih odjela u narodnim knjižnicama pružanje dostupnosti dječje knjige njenim korisnicima, ali i poticanje na posudbu i čitanje kroz druge oblike knjižničnih djelatnosti, cilj istraživanja je bio istražiti u kojoj mjeri i na koji način se u njima promovira domaća dječja knjiga. Anketirano je 10 dječjih odjela u knjižnicama većih gradova Hrvatske, među kojima su bila anketirana i tri dječja odjela iz mreže Knjižnica grada Zagreba:

1. Odjel za djecu Knjižnice „Ante Kovačić“ u Zaprešiću, KGZ
2. Dječji odjel Knjižnice Medveščak, KGZ
3. Odjel za djecu Knjižnice Voltino, KGZ
4. Dječji odjel Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ u Varaždinu
5. Dječji odjel Gradske knjižnice Slavonski Brod
6. Dječji odjel „Stribor“ Gradske knjižnice Rijeka
7. Dječji odjel Gradske knjižnice i čitaonice Pula
8. Odjel za rad s djecom i mladima Osijek
9. Dječji odjel Gradske knjižnice Velika Gorica
10. Odjel za djecu i mladež Gradske knjižnice „I. G. Kovačić“ u Karlovcu

Ovi dječji odjeli odabrani su zbog toga što djeluju u dobro naseljenim i velikim sredinama gdje postoji velik broj najmlađih korisnika i s druge strane potreba da im se stručnim metodama približi domaća produkcija dječje knjige. Anketa se sastojala od 7 pitanja kojima se željelo dobiti rezultate o aktivnostima koje ispitani dječji odjeli knjižnica provode kako bi djecu upoznali sa domaćom produkcijom dječje knjige, potaknuli ih na posudbu i čitanje, pa čak i na vlastite literarne pokušaje.

4.2. REZULTATI

• tiskani materijali	6/10
• informativni pano s popisom novih naslova	8/10
• službeni web	9/10

Tablica 1 – Odgovori na pitanje o načinima promicanja domaće dječje knjige u dječjim odjelima knjižnica

U prvom pitanju knjižničari su morali odgovoriti na koji način promoviraju hrvatsku dječju knjigu na svojem radnom mjestu. Bila su im ponuđena tri različita sredstva za promociju koja su uobičajena u dječjim odjelima knjižnica. Rezultati prikazani u tablici 1 pokazuju kako je razina promocije kroz konvencionalna sredstva za promociju dječje knjige u dječjim odjelima uglavnom vrlo dobra. Pomoću tiskanih materijala (biltena, brošura ili letaka) dječju knjigu promovira 6 od 10 ispitanih dječjih odjela, što je vrlo dobro obzirom da većini knjižnica danas izostaju financijska sredstva i za puno osnovnije potrebe. Informativnim panoom koristi se 8 od 10 ispitanih dječjih odjela. Taj način promocije već je vrlo zastario, budući da se većina korisnika (pa čak i djeca) koristi internetom, no bez obzira na to je dobrodošla praksa. Korištenje službenih internetskih stranica koristi većina ispitanih knjižnica, što je odličan rezultat koji pokazuje da se korisnike informira o novim knjigama i događanjima vezanim uz dječju knjigu. Društvene mreže još nisu stekle veliku popularnost, ali rezultat je zadovoljavajuć obzirom da knjižnice imaju i službene stranice koje su relevantniji izvor informiranja.

Na pitanje jesu li ove godine ugostili barem jednog domaćeg pisca za djecu potvrdno je odgovorilo 5 od 10 anketiranih dječjih odjela. Od njih 5, dva su odjela imala više od jednog gostovanja dječjih pisaca u ovoj godini, a tri su odjela ugostila po jednog dječjeg pisca u 2015. Gostovanja pisaca nisu obavezan dio programa dječjih odjela na godišnjoj bazi, pa se dobiveni rezultati pokazuju dobrima.

Na pitanje jesu li ove godine ugostili barem jednog domaćeg ilustratora dječje knjige potvrdno su odgovorila 3 od 10 anketiranih dječjih odjela. Od njih 3, jedan odjel imao je više gostujućih ilustratora u 2015. godini. Gostovanja ilustratora, kao i pisaca, predviđaju izdvajanje sredstava za honorare, često i za smještaj i putne troškove. Iako su dobiveni rezultati negativni, ne čudi da dječji odjeli rijetko organiziraju takve programe.

a) jednom godišnje	4
b) više puta godišnje	4
c) više puta mjesečno	0
d) nikad	2

Tablica 2 – odgovori na pitanje *Održavate li s djecom praktične radionice vezane uz domaću dječju knjigu?*

Na pitanje održavaju li za djecu praktične radionice vezane uz domaću knjigu i koliko često, četiri anketirana dječja odjela odgovorila su da jednom godišnje provode kreativne radionice u kojem koriste dječju knjigu domaćih autora i nakladnika. Također 4 dječja odjela provode takve programe više puta godišnje. Nijedan odjel ne provodi takav program više puta mjesečno, a postoje i odjeli koji nemaju takve programe. Dobiveni rezultati pokazuju negativne tendencije što se tiče praktičnog rada s djecom u vidu promicanja domaće knjige u dječjim odjelima.

a) jednom godišnje	3/10
b) više puta godišnje	5/10
c) više puta mjesečno	2/10
d) nikad	0/10

Tablica 3 – odgovori na pitanje *Pripremate li izložbe vezane uz domaću dječju knjigu?*

Na pitanje pripremaju li izložbe vezane uz domaću dječju knjigu tri dječja odjela odgovorila su kako izložbe dječje knjige organiziraju jednom godišnje. Sva tri dječja odjela pripremaju izložbu povodom obilježavanja Međunarodnog dana dječje knjige. Njih 5 organizira izložbe dječje knjige više puta godišnje, a posebno je pozitivan primjer dvaju odjela koji izložbe organiziraju više puta mjesečno. Dobiveni rezultati pokazuju kako se praksa organiziranja izložbi dječje knjige provodi u svim anketiranim dječjim odjelima, što je pohvalno. Izložbe su pristupačan, a koristan način u poticanju djece za čitanjem dječje knjige.

Dječji su se odjeli u šestom pitanju trebali izjasniti imaju li čitateljske klubove za djecu. Klubovi čitatelja dječje knjige odličan su način da se kroz međusobne razgovore i igru djeca upoznaju sa dječjom knjigom. Stoga vesele rezultati koji pokazuju pozitivne tendencije u formiranju dječjih čitateljskih klubova. Dva odjela koja nemaju čitateljski klub za djecu nažalost nemaju prostorne uvjete za provođenje takvih programa.

U sedmom pitanju dječji su odjeli knjižnica trebali navesti neke druge načine kojima promiču domaću dječju knjigu. Šest od 10 anketiranih dječjih odjela promovira domaću dječju knjigu kroz raznovrsne dodatne aktivnosti. Dječji odjel 1 promovira domaće autore u svakodnevnom

radu sa korisnicima svih uzrasta, pa tako i sa djecom. Na taj način dječju knjigu promovira i dječji odjel 5. Dječji odjel 2 organizira kvizeve koji služe popularizaciji domaće knjige među djecom. Treći anketirani dječji odjel promovira dječju knjigu kroz razgovor sa djecom i roditeljima, čitanjem priča domaćih autora u igraonici za djecu predškolske dobi i dramatisacijom tekstova domaćih autora u emisiji za djecu lokalne televizije. Dječji odjel 4 ima poseban projekt nazvan „Knjižnica u gostima“, unutar kojeg u područne škole vode dječjeg pisca iz lokalne sredine, koji djeci predstavlja svoje knjige. Na taj način knjigu nastoje približiti i onima koji do nje teže mogu doći. Knjižničari tog odjela također organiziraju čitanje slikovnica hrvatskih autora bolesnoj djeci u domu zdravlja. U goste im jednom godišnje dolaze mali Mađari (djeca iz mađarskog grada Koljnofa) i tada zovu hrvatskog pisca koji im predstavlja svoje knjige. Dječji odjel 6 u svrhu promocije dječje knjige organizira kvizeve, dramske igre i radionice koje održava izvan prostora knjižnice – u vrtićima, parkovima i ustanovama koje brinu o djeci s posebnim potrebama.

Dobiveni odgovori na sedmo pitanje su zadovoljavajući i pokazuju visok stupanj svijesti knjižničara o potrebi promocije dječje knjige najmanjim čitateljima putem dodatnih aktivnosti.

ZAKLJUČAK

Promatrajući razvoj hrvatske dječje knjige kroz njenu razmjerno kratku povijest, može se zaključiti da su njena pojava i razvoj u pojedinim razdobljima određeni specifičnim utjecajima. U prvoj je fazi dječja knjiga bila određena utjecajima knjige iz drugih zemalja. To je i logično, pošto je domaća nakladnička produkcija bila usmjerena prema odraslima, kao i sami pisci tog razdoblja. Početak buđenja svijesti i potrebe za pružanjem kvalitetne literature najmlađoj populaciji dolazi u jeku ilirskog preporoda, kada dječja knjiga počinje biti povremena djelatnost relativno siromašnog hrvatskog nakladništva. Pritom je to nakladništvo uglavnom pedagoški ustrojeno, pisci djeluju kao učitelji i pedagozi, a ilustracija je bila sporedan segment dječje knjige. O knjižnicama za djecu uglavnom se samo diskutiralo. Značajniji procvat dječje knjige slijedi u razdoblju s kraja 19. stoljeća. Polako jenjava dominantna pedagoška struja i pojavljuju se pojedine osobnosti, poput Ivane Brlić-Mažuranić, koje dječjoj knjizi daju nove perspektive. U tom razdoblju radi pojačane industrijalizacije jačaju tiskarstvo i nakladništvo, građanski sloj koji djeci želi usaditi čitalačke navike, a pojavljuje se i izraženija domaća ilustratorska djelatnost. Dječja knjiga na krilima novih zbivanja u 20. stoljeće ulazi kao autonomna vrsta, a razvija se čak i u periodu između dva svjetska rata. Napokon, polovicom 20. stoljeća dječja knjiga i knjižnica uspostavljaju neraskidiv partnerski odnos koji traje i danas. Ustoličenjem dječje knjige na police knjižnica i formiranjem prvih dječjih odjela započet je direktan odnos između knjige i djeteta. Pojavljuje se istodobno potreba za jačanjem stručnih kapaciteta knjižnice i dječjih odjela, kako bi dječju knjigu dolično prezentirala djeci, učinila je relevantnom i uvijek dostupnom. Unutar dječjih odjela započinju se osnivati mnogi programi i modeli pristupanja dječjoj knjizi u kontekstu djeteta, a posredstvom knjižnica javljaju se u svijetu dječje knjige i mnogobrojne inicijative koje koriste i njenim autorima (piscima i ilustratorima). U kontekstu knjižnica hrvatska dječja knjiga dobiva i znanstvenu pažnju, osnivanjem ustanova poput Hrvatskog centra za dječju knjigu ili članstvom u prestižnom društvu članica IBBY-ja, kada se počinje predstavljati i proučavati u međunarodnom kontekstu. Knjižnica i dječja knjiga u novo tisućljeće ušle su u neraskidivom odnosu, koji knjižnica nastoji sačuvati kroz razne vrste promocije dječje knjige. Istraživanje napravljeno u sklopu ovog diplomskog rada dokazuje da dječji odjeli hrvatskih knjižnica sasvim uspješno promoviraju hrvatsku dječju knjigu i potiču male korisnike na njeno čitanje.

POPIS LITERATURE:

1. 24. bienale ilustraciji Bratislava : 6. 9. - 25. 10. 2013. / zostavovatel' katalogu Marian Potrok ; preklad Lucia Spatz. Bratislava : Bibiana-Medzinarodni dom umenia pre deti, 2013.
2. 40 godina Nagrade "Grigor Vitez" / urednica Antonija Posilović. Zagreb : Savez društava Naša djeca Hrvatske, [2007?].
3. Batinić, Š. Majhut, B. Od slikovnjaka do Vragobe : hrvatske slikovnice do 1945. [katalog izložbe]. Hrvatski školski muzej, 2001.
4. Crnković, M. Neki problemi i zadaće znanstvenog istraživanja i promocije dječje književnosti u Hrvatskoj danas. // Dječja knjiga u Hrvatskoj danas : teme i problemi : zbornik radova / ur. Ranka Javor. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 1997. str. 9-16.
5. Crnković, M. Povijest hrvatske dječje književnosti : od početaka do 1955. godine. Zagreb : Znanje, 2002.
6. Čičko, H. Odrastanje uz knjigu : 60 godina prve dječje knjižnice u Hrvatskoj. Zagreb : Knjižnice Grada Zagreba, 2010.
7. Dječja knjižnica za novo tisućljeće : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2001.
8. Hameršak, M. Zašto su izgubljene prve hrvatske slikovnice?: Dječja književnost između knjige i igračke. // Etnološka istraživanja. 18/19 (2014) str. 57-75.
9. Javor, R. Baština i promocija hrvatske dječje knjige. // Muzeologija. 43/44 (2006) str. 391-398.
10. Težak, D. Vitez i Kušan : začetnici moderne hrvatske dječje književnosti. // METODIKA. 7, 13 (2006) str. 269-297.
11. Službene stranice Knjižnica grada Zagreba. Hrvatski centar za dječju knjigu. URL: <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=2903> (28.08.2015.)
12. Službene stranice Međunarodnog vijeća za dječju knjigu. (IBBY). URL: <http://www.ibby.org/about.0.html> (14.09.2015.)

PRILOZI:

PRIMJER ANKETE

PROMICANJE HRVATSKE DJEČJE KNJIGE U DJEČJIM ODJELIMA KNJIŽNICA

Student: Mirko Škoc

Naziv knjižnice:

Kontakt osoba:

E-mail:

ANKETA

1. *Na koji način promovirate hrvatsku dječju knjigu djeci i roditeljima? (možete označiti više odgovora)*

- tiskani materijali
- informativni pano sa popisom novih naslova
- službeni web

- facebook

2. *Jeste li ove godine u gostili barem jednog domaćeg pisca za djecu? (navedite koliko)*

DA NE _____

3. *Jeste li ove godine u gostili barem jednog domaćeg ilustratora dječje knjige? (navedite koliko)*

DA NE _____

4. *Održavate li s djecom praktične radionice vezane uz domaću dječju knjigu? Koliko često?*

- a) jednom godišnje
- b) više puta godišnje
- c) više puta mjesečno
- d) nikad

5. *Pripremate li izložbe vezane uz domaću dječju knjigu? Koliko često?*

- a) jednom godišnje
- b) više puta godišnje
- c) više puta mjesečno
- d) nikad

6. *Imate li čitateljski klub za djecu?*

7. *Na koje druge načine promovirate domaću dječju knjigu?*

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Diplomski rad

Student: Mirko Škoc

Mentorica: dr.sc. Ivana Hebrang Grgić

NASLOV: Povijesni razvoj dječje knjige u knjižničnom kontekstu

SAŽETAK: Dječja knjiga kao važan element sudjeluje u obrazovanju najmlađih naraštaja, stoga je važno utvrditi njen sadašnji položaj s obzirom na povijesni kontekst u kojem je nastajala. U ovom diplomskom radu utvrđen je povijesni razvoj dječje knjige i književnosti u Hrvatskoj i istražen je suvremeni položaj dječje knjige sa stajališta knjižničarske struke, kao i od strane pisaca, ilustratora i drugih stručnjaka koji se bave tom temom. Posebna važnost dječjoj knjizi pridaje se u knjižnicama, pa je drugi dio rada posvećen istraživanju razvoja i afirmacije dječje knjige u knjižničnom kontekstu. Zaključno je napravljeno istraživanje kojem je cilj bio utvrditi načine promocije i valorizacije dječje knjige u dječjim odjelima knjižnica. Ovim će se diplomskim radom pokušati sintetizirati ukupnost važnih čimbenika vezanih za hrvatsku dječju knjigu, a sa stajališta bibliotekarske struke.

KLJUČNE RIJEČI: bibliotekarstvo, dječja knjiga, knjižnica, dječji odjel

TITLE: Historical development of children's book in the library context

SUMMARY: Children's book is an important element which partakes in education of youngest generations. That's why it is important to determine contemporary situation of children's book considering historical context in which it occurred. This research paper gives insight into historical development of children's book and children's literature in Croatia and explores its contemporary situation from perspective of librarianship and throughout the viewpoints of writers, illustrators and other experts on the field as well. Children's book is a very important topic in libraries today, so the other part of this work is dedicated to exploring of establishment and development of children's book in library context. In the end an inquiry was made in order to find out how the children's book is promoted and valorized in children's book departments of libraries. This work shall try to sintetize the sum of important factors that are attached to children's book and from viewpoint of librarianship.

KEYWORDS: librarianship, children's book, library, children's department

KRATKA BIOGRAFIJA:

Rođen sam 1988. u Zagrebu.

Nakon završene srednje škole upisujem dvopredmetni studij povijesti umjetnosti i informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Godine 2011. završavam preddiplomski dio studija i upisujem diplomski studij povijesti umjetnosti i bibliotekarstva.